

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

דרשת פרקי אבות

* * *

סעודת רעוא דרעוין

פרשת כי תבא - נצבים

* * *

הכנסת ספר תורה

ב' סליחות - יום ב' נצבים

שנת תשס"ח לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקכ"ח-ט

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דרשת פרקי אבות

כי ה' חפץ שיהיו כולם עוסקי תורתו
 ויודעי שמו, ובחכמתו משכס במצוה זו
 למען ילמדו יקחו מוסר, כי יודע
 חלקים שרוב בני אדם נמשכים אחר
 החומר הפחות בשגס הוא בשר, ולא
 יתנו נפשם בעמל התורה ובעסקה
 תמיד, על כן סיבצ בתבונתו ונתן להם
 מקום שידעו הכל דברי תורתו על כל
 פנים, שאין ספק כי כל אדם נמשך
 לקצוע דירתו במקום שממונו שם.
 ולכן בהעלות כל איש מעשר כל בקר
 וצאן שלו שנה שנה במקום שעסק
 החכמה והתורה שם והיא ירושלים,
 ששם הסנהדרין יודעי דעת ומציני
 מדע, וכמו כן נעלה לשם מעשר
 תבואתנו בארבע שני השמיטה, כמו
 שידוע שמעשר שני נאכל שם, וכן
 נטע רבעי שנאכל שם, על כל פנים
 או ילך שם בעל הממון עצמו ללמוד
 תורה או ישלח לשם אחד מצניו
 שילמד שם והיה ניזון באותן פירות.
 ומתוך כך יהיה בכל צית וצית מכל

במשנה (אבות ג-א) מסורת סייג
 לתורה, מעשרות סייג
 לעושר. וזרע"ב דכתיב (דברים יד-כב)
 עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר
 (מעניית ט.). ובמדרש שמואל כתב,
 דבמשנה ירושלמית גורס מעשרות סייג
 לתורה. ופירש שעל ידי כן יוכלו
 מקבלי המעשר להחזיק בתורה וללמדה,
 כמאמרם ז"ל לא ניתנה תורה אלא
 לאוכלי תרומה (מכילתא בשלח יז).

ויש לומר עוד, דאיתא בספרי, למען
 תלמד ליראה את ה' חלקיך
 (דברים יד-כב), גדול מעשר שני שמציא
 לידי תלמוד. ופירשו בתוס' (בבא בתרא
 כא. ד"ה כי) לפי שהיה עומד בירושלים
 עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה
 רואה קדושה גדולה, כולם עוסקים
 במלאכת שמים ובעבודה, היה מכויץ
 לבו לשמים יותר וללמוד תורה, ועל
 זה נאמר (ישעיה ג-ג) כי מציון תצא
 תורה ע"כ. ואיתא בחינוך (מצוה ש"ט)

ישראל איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל צית אציו, וצכן תימלא הארץ דעה את ה'. כי אם חכם אחד לצד יהיה צעיר או אפילו עשרה, יהיו הרבה מצני אדם שצעיר וכל שכן הנשים והילדים שלא יצאו לפניהם כי אם פעם אחת צשנה, או אפילו ישמעו דצריהם פעם צשצוע ילכו הצית וישליכו כל דצרי החכם אחרי גום, אצל צהיות המלמד צכל צית וצית שוכן שם ערצ וצוקר וצהרים וציהירם תמיד, אז יהיו כולם, אנשים ונשים וילדים מוזהרים ועומדים, ולא ימנא ציניהם שום דצר חטא ועון ע"כ. ואם כן המעשרות הם סייג לתורה, שעל ידי זה נתעלו להיות הם צענמם לומדי תורה, והשפיע על כל הצית שיהיו צני תורה. (שצ ראמי שרמו על זה צמוס' יום טוצ שם).

אמנם חז"ל אמרו אין טוצ אלא תורה (אצות ו-ג), וציאורו כי דצרי העולם הם מחולקים צששג סוגים, טוצ ערצ ומועיל, ועל דרך משל, הכסף אין לו טעם ואינו טוצ וערצ, אלא מועיל, שיוכל על ידו להשיג מה שעולה על לצצו. וכנגדו יש מאכלים ערצים כגון סמים, שצענמם הם ערצים, אצל אינם טוצ להאדם. וגם דצברים הטוצים צכל דצר מעורב צו גם תווגה. ורק תורתנו הקדושה שנחמדה מוהב ומפז רצ ומתוקה מדצש וגופת נופים, היא הטוצה האמיתי שצעולם, שקונה צו חיי עולם הזה ועולם הבא יחד. - והמכיר ומשיג טוצ התורה לא יסיר מדרכי

ישראל איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל צית אציו, וצכן תימלא הארץ דעה את ה'. כי אם חכם אחד לצד יהיה צעיר או אפילו עשרה, יהיו הרבה מצני אדם שצעיר וכל שכן הנשים והילדים שלא יצאו לפניהם כי אם פעם אחת צשנה, או אפילו ישמעו דצריהם פעם צשצוע ילכו הצית וישליכו כל דצרי החכם אחרי גום, אצל צהיות המלמד צכל צית וצית שוכן שם ערצ וצוקר וצהרים וציהירם תמיד, אז יהיו כולם, אנשים ונשים וילדים מוזהרים ועומדים, ולא ימנא ציניהם שום דצר חטא ועון ע"כ. ואם כן המעשרות הם סייג לתורה, שעל ידי זה נתעלו להיות הם צענמם לומדי תורה, והשפיע על כל הצית שיהיו צני תורה. (שצ ראמי שרמו על זה צמוס' יום טוצ שם).

וייש לומר דזה עולה צקנה אחד עם הגירסא שלנו, מעשרות סייג לעושר, דלכאורה סייג הוא גדר וגצול, ועל דרך שאמרו (לעיל א-א) ועשו סייג לתורה, ומעשרות אינו גדר לעשירות, אלא צרכה וסגולה לעשירות. ונראה צהקדם לצאר המדרש (תנחומא ראה יא) ושמתת צכל הטוצ (כו-יא), אין טוצ אלא תורה, לפיכך משה מזהיר את

דמפקיד דינא, דלמא מעייני דדייני דחפוי ליה. ופריך והא אמרת י"ב שעות הוי היום, שלש שעות ראשונות יושב הקצ"ה ועוסק בתורה, שניות יושב ודן את כל העולם כולו [והכא אמרת בקמייתא דן]. ומשני איפוך. ואיציעת אימא לא תיפוך, ותורה דכתיב צה אמת, דכתיב (משלי כג-כג) אמת קנה ואל תמכור, אין הקצ"ה עושה לפניו משורת הדין, ודין דלא כתיב צה אמת, עושה הקצ"ה לפניו משורת הדין ע"כ. ולכאורה לפי זה, כיון דאיכא צ' אוקימתות, והוי ספק אם הקצ"ה עוסק בתורה בשלש ראשונות או בשניות, אם כן גם בשניות לא ליצלי אינש תפלת מוסף, דאולי עוסק בתורה אז, ואין עושה אז לפניו משורת הדין, ומפקיד דינא.

אמנם נראה להמליץ, דאיתא בגמרא (עירובין פו.) דרש רבה בר מרי, ישב עולם לפני אלקים חסד ואמת מן ינצרוהו (תהלים סא-ח), אימתי ישב עולם לפני אלקים, בזמן שחסד ואמת מן ינצרוהו ע"כ. ולכאורה מה חידוש רבה, הלא פשטא דקרא כן הוא. וכתב צפרשת דרכים (דרוש יח) דאיתא במדרש (צ"ר יז-טו) ו"ל ציוס עשות ה' אלקים ארץ

התורה עבור כל הנאות שבעולם, כי כסף ופז לא יסולה בערכה, לעוזב טוב התורה בשביל הנאה של חיי שעה. וזהו ושמחת בכל הטוב, אין טוב אלא תורה, ומי שהתורה היא שמחתו וטוב לבו, הוא יוכל ליתן מעשר בשביל להתעשר, שהעושר לא יזיקהו לעבור על דרכי התורה. - ומעתה כיון דהמעשרות הם סייג לתורה, למען תלמד ליראה את ה', אם כן עושה צוה סייג לעשירותו, שלא יאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל, ולא להמשך אחריה לבעט צה' ח"ו.

הגה אומרים (בפיוט הנני העני ממעט) האמת והשלום אהבו (זכריה ח-יט), ואל יהי שום מכשול בתפילתי ע"כ. ויש להצין קשר הדברים. - גם מה שאמרו במשנה (אבות א-יח) על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח-טו) אמת ומשפט ושלום שפטו בשעריכם ע"כ. הרי שיש שילוב בין הדין למדת אמת ושלום.

וייש לומר דאיתא בגמרא (עבודה זרה ד.) אמר רב יוסף לא ליצלי אינש ללותא דמוספי בתלת שעי קמייתא דיומא [בשעת חרון], ציומא קמא דריש שתא ביחיד, דלמא כיון

הקצ"ה לזרוא את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כתיב כתיב וכו', אמר אמר אל יצרא שכולו שקרים, חסד אמר יצרא שהוא גומל חסדים וכו' ע"ש. והכוונה הוא על פי מאמרו הג"ל דאמת אין זו לפני משורת הדין, אלא הוא דין גמור, וכיון דליכא לפני משורת הדין אין העולם מתקיים, על כן אמר אמר אל יצרא. אצל חסד אמר יצרא, דבגמילות חסדים מהפך מדת הדין לרחמים, ועושה עמו לפני משורת הדין, ואם כן יכול העולם להתקיים ודפח"ח. עכ"פ כשישראל עושין זדקה וחסד, אז אין לחוש למדת הדין, וישב עולם לפני אלקים, כאשר חסד ואמת מן ינצרוהו.

והג"ה מדת הזדקה היא מדת השלום, וכמו שאמר הכתוב (ישעיה לז-יז) והיה מעשה הזדקה שלום. ואמרו במשנה (אבות ב-י) מרצה זדקה מרצה שלום. ואיתא במדרש רבה (ויקרא לד-יט) אמר רבי יהודה בר סימון, העני הזה יושב ומתערעם מה אני גרוע מפלוני, הוא ישן על מטתו ואני ישן כאן, פלוני ישן בציתו ואני כאן, ועמדת אתה ונתת לו, חייך שאני מעלה עליך כאלו עשית שלום ציני לצינו, הה"ד (ישעיה כו-ה) או

ושמים (בראשית ז-ד), בתחלה עלה במחשבה לזרוא את העולם זדין, כיון שראה שאין העולם מתקיים זדין, שיתף עמו מדת הרחמים, הוי ציוס עשות ה' אלקים ארץ ושמים ע"כ. ולפי זה הוקשה לו לרצה, היכי קאמר ישב עולם לפני אלקים, דהיכי משכחת לה שיתקיים ויתישב העולם לפני אלקים שהוא מדת הדין, והא אין העולם מתקיים זדין.

אמונם הרי מעלת זדקה רצה הוא, כדאמרינן במדרש (הוצא ברש"י בראשית יח-טו), השקיפה ממעון קדשך (זכריה כו-טו), זא וראה כמה גדול כחה של זדקה, שמהפכת מדת הדין למדת הרחמים, שהרי כל השקפה שבתורה היא לרעה וכו', חוץ מזו שהיא לטובה, ללמדך שגדול כח מתנות עניים שמהפכת מדת הרוגו לרחמים ע"כ. ולזה אמר, אימתי ישב עולם לפני אלקים, צומן שחסד ואמת מן ינצרוהו, שהיא הזדקה שמהפכת מדת הדין למדת הרחמים, ואם כן אפילו בלא שיתוף מדת הרחמים ישב עולם לפני אלקים, לפי שעל ידי הזדקה אין כאן דין.

וכתב צוה לפרש עוד, מה דאמרו במדרש (צ"ר ח-ה) בשעה שזא

ידוע מה שפירש בקדושת לוי (פ' זלק), דמדת אמת הוא נחמי, קושטא קאי (שבת קד.), וכאשר ישב ה' על כסא דין, אז הקצ"ה גוזר ולדיק מצטלו (מועד קטן טו:), ולריך הקצ"ה לקום מכסא דין ולישב על כסא רחמים, ונמצא לא היה ישיבה באמת. אבל כאשר הוכן בחסד כסאו, ומעורר רחמיו וחסדיו על ישראל, אז הוא יושב עליו באמת, שאין הצדיק מצטלו עכדה"ק. ולפי מה שנתבאר הכוונה, שבשעה שישראל עושין חסד, ומהפכין מדת הרוגו לרחמים, 'ויכון בחסד כסאך', אז יוכל לישב על כסאו גם בשעה שעוסק בתורה דאמת כתיב ציה, 'ותשב עליו באמת', כי אז גם כסא הדין מתהפך לרחמים, ויתעורר רחמיו גם מכסא הדין.

ובזה נראה לבאר מה שנאמר בצפרשתנו, את ה' האמת היום להיות לך לאלקים, וללכת בדרכיו ולשמור חוקיו ומשפטיו ולשמוע בקולו (כו-יז). על פי מה שכתוב בדברי יואל (פ' גא קגד:) לבאר המדרש הג"ל. ושמתת בכל הטוב וכו', לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר, על פי מה שאמרו בתנא דבי אליהו (פרק יח), ובילקוט (איכה תתלד), עה"פ שפכי

יחוק צמעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי ע"כ.

ובזאתה כיון דבשעה שהקצ"ה עוסק בתורה, אמת כתיב ציה, יתכן שתהא תפלתו נדחה, ואין אנו יודעים בדיוק הזמן שעוסק בתורה, על כן אנו אומרים בתחלת התפלה, האמת והשלום אהבו, גם כאשר משתמש ה' באמת, שעוסק בתורה דאמת כתיב ציה, מכל מקום על ידי מדת הצדקה שאנו עושין (המכוונה בשם שלום), הם אהובים זה לזה, ופועל רחמיו גם צעת דין, וממילא לא יהא שום מכשול בתפלתו. (והגם דבציבור יכולים להתפלל תמיד, והן א-ל כביר לא ימאס, כמו שאמרו חז"ל (שם), מכל מקום להעדפה אנו ממליצין גם על מדה זו). - וזה שאמרו במשנה, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, כי צדין יש לפנינו משורת הדין, מה שאין כן בתורה דאקרי אמת הוי רק דין, אבל על ידי מדת השלום הרומזת על צדקה וחסד, מעשה הצדקה שלום, אין סתירה בין האמת והדין, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם.

וזדהו הכוונה (בפיוט ונחמה חוקף) ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת,

אכן תקנה יש לזה, שיעשו בני אדם נדקה וחסד שהם המהפכים דין לרחמים, וזוה אודא לה חששא זו. וזה ביאור המדרש, ושמחת בכל הטוב, אין טוב אלא תורה וכו', וכדי להרחיק מחשש הנצמח מכת לימוד התורה שיהיו מתעוררים הדינים והגזרות על ידי שהקצ"ה יושב ושונה כנגדו, לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר, שזהו תקנה להפך רוגו לרחמים על ידי מתנות עניים, ותו ליכא למיחש שעל ידי לימוד התורה יתעוררו דינים, שהרי מעתה הדין עצמו רחמים גמורים הוא ע"כ.

ובזה נראה לבאר מאמרם (עבודה זרה י"ז): אמר רב הונא כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה-ה שנאמר (דברי הימים ז טו-ג) וימים רבים לישראל ללא אלקי אמת וכו' ע"כ. והיינו דרך צעוסק בתורה וגמילות חסדים יחדיו יש לו אלוה-ה. ולפי מה שנתבאר יש לומר הכוונה, כי התלמיד חכם שיושב ושונה שכינה כנגדו, ואם גם ה' יהא שונה עמו, יתעורר אז מדת הדין, דאמת כתיב ציה. אך אם עוסק גם בגמילות חסדים, הרי גדול מתנת עניים שמהפך מדת הרוגו לרחמים, ואין

כמים לבך נוכח פני ה' (איכה ז-ט), מכאן אמרו כל תלמיד חכם שיושב צינו לבין עצמו וקורא ושונה, כציוכל הקצ"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו ע"כ. ועודא ידענא בק"ז הגה"ק בעל ישמח משה זלה"ה, שפעם אחת בא אליו הרה"ק מליסקא זלה"ה ולא היה יכול להכנס לחדרו שהיה הפתח סגור והמתין מחוץ לדלת, ובתוך כך שמע מחדרו הקדוש איך שהוא לומד, ונשמע קולו ועוד קול אחד עמו, והיה הרה"ק מליסקא כסבור שהוא לומד עם איש אחד, וכאשר פתח את הדלת לא ראה שום אדם זולתו, ותמה מאד, ושאל אותו על כך שצהיות הפתח נעול נשמעו צ' קולות לומדים. והשיבו ק"ז זלה"ה וכי אינו ידוע לך מאמרם ז"ל כל ת"ח שיושב צינו לבין עצמו וקורא ושונה כציוכל הקצ"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו.

והנה מכיון שהקצ"ה כציוכל יושב ועוסק בתורה יחד עם כל ת"ח הקורא ושונה, לכאורה יש מקום לחוש לתגבורת הדין בעולם, וכדאיחא בגמרא הג"ל דכשהקצ"ה יושב ועוסק בתורה אינו עושה לפנים משורת הדין, דתורה כתיב זה אמת, וכי"ל יכול העולם להתקיים בתוקף הדין העליון.

הוא 'ללכת בדרכיו' כמו שדרשו (סוטה יד.) אחרי ה' אלוקים תלכו (דברים יג-ה), וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה וכו', אלא הלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא הלביש ערומים וכו', ביקר חולים וכו', קבר מתים וכו', אף אתה הלביש ערומים וקבר חולים וכו' ע"כ. ואם עוסקים גם בגמילות חסדים, אז גדול כח החסד שמהפך מדת הדין לרחמים, וגם בשעה שה' עוסק בתורה, נשפע חסד לכל, ואין דין. - כן יחונן ה' אותנו במדת חסדו, ויתהפך הרוגו לרחמים, לעורר חסד ה' על עמו, ונוכה להכתב בספרן של צדיקים לשנה טובה ומתוקה בכל פרטיה, עדי יעמוד כהן לאורים במהרה דידן.

חשש של התעוררות מדת הדין, ושפיר יש לו אלו-ה' השונה עמו יחדיו. לא כן העוסק בתורה לצד, דומה כמי שאין לו אלו-ה', שאין ה' שונה עמו יחד, שלא יתעורר מדת הדין שבתורה, וזהו וימים רבים לישראל ללא אלקי 'אמת', שאינו עוסק עמו בתורה יחדיו, דתורה אקרי אמת, ואין זו לפני משורת הדין.

וזדו שאמר הכתוב, את ה' האמרת היום, אתה פועל בתורתך שגם ה' יאמר עמך, כי בשעה שתלמיד חכם יושב ושונה, הקב"ה יושב ושונה עמו, אך לכאורה אמירה זו הוא 'להיות לך לאלקים', שיתעורר הדין, דתורה אמת כתיב ציה, והענה לזה

במעודת שלישיית פרישת כי תבא

קופו עושה מלות ה', יש עדיין חשבון על האיחור, צמה שאינו מזרז עצמו מתחלה, ומקדים דבריו הגופניים קודם לעבודת קונו. וכמו כן צתיקון המעשים, להתעורר צתשובה על העבר, שמיחו עד סוף השנה, מכל מקום יתכן מדת הדין על האיחור. וכמו המתודה צעת ציעור מעשרותיו, אשר הגם שקיים הכל כדינו כראוי וכנכון, מכל מקום הולרך לבקש רחמים, השקיפה ממעון קדשך, על האיחור שצדבר.

וְדָד המלך אומר, גר אנכי בארץ אל תקטר ממני מלתיך (תהלים קיט-ט). ויש לומר הכוונה, דאיתא בגמרא (יבמות מה.) מפני מה גרים בזמן הזה מעונים, ויסורין באין עליהם וכו', אחרים אומרים מפני ששהו עצמן להכנס תחת כנפי השכינה. אמר רבי אבהו ואיתמא רבי חנינא מאי קראה, דכתיב (רות ג-יג) ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אלקי ישראל אשר צאת לחסות וגו' [שמירת ולא אחרת] ע"כ. והמתבונן בזה על עומק הדין, הרי הגר אין

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל וגו' (כו-טו). וברש"י (בראשית יח-טו) כל השקפה שצמקרא לרעה, חוץ מהשקיפה ממעון קדשך, שגדול כח מתנת עניים שהופך מדת הרוגז לרחמים ע"כ. ובערוגת הצסם הקשה, דכיון שהפריש מתנותיו, וכמו שמתודה לא עברתי ממנותיך, עשיתי ככל אשר צויתני, אין מקום למדת הדין לקטרג, ולמה הולרך להפוך מדת הדין לרחמים. וכתב דכיון דקרא מיירי בידיו מעשר, מקץ שלש שנים, ומצוה בגמרא (ראש השנה ו.) דכיון שעבר עליו רגל אחד עובר בעשה, ולכולי עלמא צשלש רגלים עובר צבל תאחר, אם כן כבר עבר זה על צל תאחר וראוי היה לעונש, קא משמע לן דאף על פי כן אם הפריש מקץ שלש שנים מעשרותיו כראוי, גדול כח המתנות להפוך לו מדת הדין, שהיה ראוי לחול עליו על עברו צבל תאחר, והפך עליו כל זה לרחמים ע"כ.

ובזה נוכל ללמוד מוסר השכל על עבודת האדם לקונו, שגם אם

לפני התיבה, והתחיל לומר המלך קודם זרכו. ואמר שהזכיר עצמו מאמרם (גיטין נו.) מה שאמר שר הנצח לרצן יוחנן בן זכאי, אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אחית גבאי, וקל וחומר לאין שיעור שיש להתעורר בזה לגבי מלך מלכי המלכים הקב"ה, אי מלכא הוא ית"ש, עד האידנא אמאי לא אחית לגבאי ע"כ. וכמו כן כאשר אדם עושה תשובה, נתעורר כמעט קטרוג כזה, וכמו כן בשעה שמתעורר לעשות מצוה כראוי, ועד הנה לא היה זהיר במצוה זו, נתעורר עליו קיטרוג ה"ל ח"ו ע"ש.

אמנם יש לומר עוד, צמה שמתעורר צעת הוידוי מדת הרוגז, ומתהפך לרחמים על ידי מתנת עניים. כי המכיר גדולת הצורה, אשר כולא קמיה כלא חשיב, ולית מחשבה תפיסא ציה כלל, יודע ומשיג שאי אפשר לאדם קרוץ מחומר להשתלס בעבודתו כנגדו ית"ש, לעשותו צדחילו ורחימו, מתוך שמחה וטוב לבב, ויראת הרוממות יחד, כמו שיש לקיים מצות ה'. והתורה הקדושה מזהירה צפרשתנו, תחת אשר לא עצדת את ה' אלקיך בשמחה וצטוב לבב (כח-מו), הגם שעובד ה', אלא שחסר לו

עליו שום חיוב להתגייר, ודי לו בקיום שבע מצות בני נח, וגם אחר שמשיג גדול קדושת ישראל, אין עליו שום חיוב לעזוב עמו ולהתדבק בישראל. ועזיבת ציתו ועמו ומעשיו הוא דבר קשה עד למאד, לשנות הכל מקצה אל הקצה, ולקבל על עצמו עול תורה, ואף על פי כן יש עליו דין, על ששהה להכנס תחת כנפי השכינה.

ודרי זה ק"ו לצן ישראל, שמצוה ועומד במצות ה', ושוהה עצמו להכנס תחת כנפי השכינה, אף שצטופו עושה הכל כראוי, יש חשבון על מה ששוהה לצוא. ודבר זה היה עומד תמיד נגד עיני אדוננו דוד, ולכן חשתי ולא התמהמהתי לשמור חוקיך, ולא השהה עצמו מלקיים מצות ה'. ועל זה אמר, גר אנכי בצרך, עומד לנגד עיני תמיד החשבון שיש עם הגר, שמעונה ויסורין צאין עליו מפני ששהה להכנס תחת כנפי השכינה. ולכן אני מצבקש ממך, אל תסתר ממנו מצותיך, אלא יהיו גלויים תמיד לפני, שאוכל לעשות רצונך בצלב שלם.

ובתב שם צערות הצסם, שמעתי צסם לדיק אחד שהתעורר מאד צראש השנה, כשעמד להתפלל

למשפט, על המחשבה הנעלמת בקיומה, אם היא טובה ע"כ. - וכאשר האדם חושב שהוא שלם במצות ה', הרי זה לסימן שאין לו השגה והכרה בגדולת צוראו, ומהו איכות העבודה המתבקשת ממנו.

חז"ל (כתובות קי.) אמרו, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלו-ה, והדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלו-ה, שנאמר (ויקרא כה-לח) לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלקים ע"כ. וציאר הרה"ק רבי נדוק הכהן ז"ל (בספרו שיחת מלאכי השרת פ"א אות ט'), דבדאי מלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה גם בחוץ לארץ, אלא הכוונה הוא, שהקב"ה צרא עולמו בדרך שכבודו מוסתר וגנוז, ויש בחירה להאדם לבחור צרע, ואין ניכר השגחת הצורא בעולמו באחגליא, עד שיכולים לחשוב עוצ ה' את הארץ, ואין אורו מאיר בגלוי, וכמו שיהיה לעתיד, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (ישעיה יא-ט). אצל אירא דארץ ישראל מחכים (בצא צמרא קמח:), ונאמר (איוב כח-כח) הן יראת ה' היא חכמה, דהחכמה היא רק הדעת וההכרה אותו ית"ש, שזהו יראת ה' כאמור,

השמחה בעבודה, עד כמה גדול הפגם. ומי שעומד לפני ה', ונפשו חשובה בעיניו, ואומר לא עברתי ממצותיך, שמעתי בקול ה' אלקי, עשיתי ככל אשר צויתני, הרי זה לסימן שאינו יודע ומכיר מהו עומק עבודת ה', אינו משיג גדול קונו ושפלות עצמו, ועל וידוי כזה מתעורר מדת הרוגז, רק מתנת העניים וזכותו גדול להפך מדת הרוגז לרחמים.

הרי הכחוצ אומר, כי אדם אין נדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז-כ), ופירש בעשרה מאמרות להרמ"ע, שאפילו במעשה המצוות שעושים יש בהם חסרונות, ואין נדיק אשר יעשה מעשה הטוב, בלא חטא וחסרון (הוצא באגרא דפירקא אות נד). וזנועם מגדים (פ' עקב) כתב לפרש, ממרים הייתם עם ה' (ט-נד), שגם עם ה', בעבודתו ובקיום מצותיו, היינו ממרים ע"כ. שאם כי יתכן שבחילוניות המצוה קיים אותה כדינו, אצל צפנימיותו לעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, קשה מאד לנאת ידי חובתו. ובצינה לעמים כתב לפרש, כי את כל מעשה האלקים יציא במשפט על כל נעלם, אם טוב ואם רע (קהלת יז-ד), ר"ל שגם המצוות ומעשים טובים יציאו

להם, ואין זה מחייב אותם כלום, והולכים בשרירות לבם. וכמו כן חוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלו-ה, ויתכן להמליך את ה' על השמים והארץ, ועל ארבע כנפות הארץ, ושוכח להמליכו על עצמו ועל מעשיו. לא כן אירא דארץ ישראל מחכים, והיא הארץ אשר נותן לך הרגשה אשר ה' הוא 'אלקיך', להכיר שיש בורא עולם ולהשתעבד לו בכל פעולה שעושה. וזהו הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך, שנותן לך ובקרצך להכיר שה' הוא אלקיך.

וידוע שכל דבר ישנו בעולם שנה נפש (ספר יצירה), ומה שיש בעולם ישנו גם בזמן. וכמו שבארץ יש אור חוץ לארץ, ארעא דחשוכא, ולעומתו יש ארץ ישראל שנתקדשה בעשר מדריגות של קדושה. וכמו שאמרו (כלים א-ו) עשר קדושות הן, ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, עד ההיכל וקודש הקדשים ע"ש. כמו כן ישנו בזמן, שהימים הנוראים, ימי רצון של חודש אלול, ומתעלה בקדושתו בראש השנה, ושז עשרת ימי תשובה, עד יום הכיפורים שנכנס בו הכהן גדול לפני ולפנים, והימים הללו המה מכוונים בקדושתם כנגד העשר

וזהו גורם אירא דארץ ישראל, כמו שאיתא במדרש (ב"ר לד-טו) ברית נחלקה לאירות, שיש לכל אור ענין מסוגל בפני עצמו מה שבטבע אותו אור, להכניס בטבע מי שנולד ונתגדל באותו אור, ומסגולת אירא דארץ ישראל להכניס בלבנו הכרה שיש לו אלו-ה. וזהו שאמרו כל הדר בחוץ לארץ 'דומה' כמי שאין לו אלו-ה, שהדמיון מטעה לאדם ואינו משיג זה שהש"ת עומד נכחו בכל מקום שהוא, ובארץ ישראל גם הדמיון נקי, שמרגיש ומשיג שיש לו אלו-ה. ולכך נקרא הש"ת רק 'אלקי הארץ', וכמו שכתב הרמב"ן (פ' וילך), והיינו ששם הוא הכרת חלקות ביחוד עכדה"ק.

ובזה נראה לבאר צריש הפרשה, שאמר והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך (כו-א). ולכאורה תיבת 'אלקיך' מיותר, ודי באמרו אשר ה' נותן לך, ובדאי שה' הוא אלקי ישראל. אמנם הכוונה הוא, שהכתוב בא להדגיש לנו מהו סגולת הארץ ומעלתה וקדושתה, שהיא נותן להאדם החכמה וההרגשה להכיר את בוראו, שיהא דומה לו כמי שיש לו אלו-ה. כי גם אומות העולם יודעים שיש בורא עולם, אבל אין זה נוגע

ולבקש את קונו. - ולכן מתחילין הסליחות (בפיוט ליום א') במונחי מנוחה קדמנוך תחלה, הט אזנך ממרום יושב תהלה, לשמוע אל הרנה ואל התפלה, כי מתחלה יש להקדים תהלות ה', להאריך בשבחיו של מקום ולהתבונן בהם במדת טובו וחסדו, ורק אחר שמאזין יושב תהלה, אז יש לשמוע אל הרנה ואל התפלה.

וְאָמַר אומרים (בתפלת ראש השנה) אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם, ויש לומר דאיתא בגמרא (יומא סז): תנא דבי רבי ישמעאל עזאל (ויקרא טז-ח), שמכפר על מעשה עוול ועזאל ע"כ. וזרש"י מלאכי חבלה שירדו לארץ צימי נעמה אחות תוצל קין, ועליהם נאמר ויראו בני האלקים את צנות האדם (בראשית ו-ז), כלומר על העריות מכפר ע"כ. ואכתי יש להצין, שהן אמת שגם הם נכשלו בחטא זה, מכל מקום למה נקרא החטא ההוא על שמו, מעשה עוול ועזאל. ונראה דאיתא בילקוט (בראשית רמז מד) שירדו אז מלאכי מעלה, שמחזאי ועזאל וקלקלו וכו', שמחזאי חזר בתשובה, ותלה עצמו צין שמים לארץ, ראשו למטה ורגליו למעלה, ועדיין הוא תלוי בתשובה. עזאל לא

קדושות. וכמו שזעולם, הרי חוץ לארץ ארעא דחשוכא, וארץ ישראל אורה, כמו כן לדוד ה' אורי (תהלים כו-א), בראש השנה (ויק' כד-ד), שאז מתנווץ בהזמן קדושת ארץ ישראל. וכמו שסגולת הארץ הוא אשר ה' אלקיך נותן לך, שנותן את ה' בקרבך, להכיר ולהרגיש כי ה' הוא אלקיך, כן הם סגולת הימים הללו, והמתרפק בהם והנכנס לתוכה, יאיר אללו הכרת גדולת צוראו, ומזה מתעורר לתשובה שלימה, להכיר עד כמה רחוק הוא מעבודת אמת.

וְלִבְּךָ סדר הסליחות הם, להתחיל מתחלה באמירת פסוקים ופיוטים בשבחיו של מקום, ושזב צאים התפלות על מחילת העונות. כי כל זמן שאין האדם מסדר לעצמו מתחלה שבחו של מקום, לא מתבונן להכיר גדולת המלך אשר חטא לפניו, ואינו מכיר עומק החטא, ופגם התרשלותו בעבודת קונו. לכן יסדר אדם מתחלה שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל (ברכות לב.), שרק אחר התבוננותו בגדולת צוראו, אז יצין אפס קנהו שפלותו ופחיתותו, איך הוא לקוי במעשיו ומדותיו, ומכף רגל ועד ראש איך צו מתום, ורק אז יוכל לגשת

הבריות, ותראה איך אנו מקדשין את שמך. אמר להם רדו ותדורו עמנו. מיד קלקלו עם צנות האדם שהיו יפות, ולא יכלו לכבש את יצרן וכו' ע"ש בצרובה (ועיין בילקוט ראובני פ' בראשית תשעד).

וזו מליצה רבה על חטאי בני אדם, קרוצי חומר, אם בצרובים נפלה שלהבת, שלא יכלו לעמוד נגד כח היצר המפתה, והן צמלאכיו ישים תהלה, מה כוחו של אדם החלוש, אנת נורא ואנא בישראל, וגלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך, ומי מעבד שאור שבעיסה ושעבוד גליות (ברכות יז). - ונראה דזהו המשך הכתובים, שאמר אחר כך הכתוב, ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם, בשגם הוא צער (ו-ג). וברש"י לא יתרעם ויריב רוחי עלי בשביל האדם וכו', בשביל שגם זאת צו שהוא צער וכו' ע"ש. והיינו כי אחר שגם בני האלקים, מלאכי מעלה, היו נפילים כשהגיעו לארץ, מה לי להתרעם על בני אדם, ואם צמלאכים נפלה שלהבת, מה יענו ארובי קיר, בשגם הוא צער, קרוץ מחומר צער ודם, איך יוכל להתגבר על מלאך המפתה לחטוא.

חזר בתשובה, ועדיין הוא עומד בקלקולו להסית בני אדם לדבר עזירה בצגדי מצעונין של נשים, ולכך היו ישראל מקריבין קרבנות ציום הכפורים, איל אחד לה' שיכפר על ישראל, ואיל אחד לעזאזל שיסבול עונותיהם של ישראל, והוא עזאזל שצמורה ע"כ. ואם כן חטאי בני ישראל צענין זה המה תולדות של המלאך עזאל, ושפיר אמרו שהשעיר מכפר על מעשה עוזא ועזאל, שהמה המסיתין לחטא בכל הדורות.

אמנם אחתי צריך ביאור, דהא מצואר צמסנה (שצעות ז): שהשעיר לעזאזל מכפר על כל העונות, וכמו שפסק הרמב"ם (ה' תשובה א-ב), ולמה קראו השעיר בשם עזאזל, על מעשה עוזא ועזאל. ונראה דאיתא בילקוט (סס) דצעה שעמדו דור המצול ועדו עבודה זרה, היה הקצ"ה מתעצב, מיד עמדו שני מלאכים שמחזאי ועזאל, ואמרו לפניו רבונו של עולם, הלא אמרנו לפניך כשצראת את עולמך, מה אנוש כי תזכרנו (תהלים ח-ה) וכו'. אמר להם גלוי וידוע לפני אס אחס שרויין בארץ היה שולט בכס יצר הרע, והייתם קשים מצני אדם. אמרו לו תן לנו רשות וגדור עם

שלהצבת, וטומאת הארץ גורמת לחטוא.

ואיתא במדרש שם, היכן חזרו, כאן, והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו (כח-יב), עולים ואחר כך יורדים ע"כ. (וכן הוא בתרגום יונתן שם, וזדעת זקנים לבעלי תוספות). ויש לומר בטעם שעלו דייקא אז בחלומי של יעקב, דאיתא במדרש רבה (שם סט-י) ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים (כח-יז), מלמד שהראה הקב"ה ליעקב בית המקדש בני וחרב וצנוי ע"כ. אשר מפני חטאינו גלינו מארצנו, שעונות ישראל גרמו החורבן. על כן העלה יעקב את המלאכים שחטאו כאשר ירדו למטה, להראות ולהמליץ על בני ישראל, אם מלאכים חוטאים למטה, אין בני אדם אשמים כל כך בחטאייהם.

וזדו שאומרים (בפייט), באין מליץ יושר מול מגיד פשע, תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט, ונדקנו במשפט. והיינו שתגיד כי ליעקב אבינו יש מליצה עצורינו, שהעלה המלאכים שחטאו לעורר בזה רחמים על עונות בית ישראל, ותצית בהמלאכים הללו,

והנה אדם נצרא ציוס השישי להצריאה, והמלאכים נצראו קודם, ציוס השני להצריאה (צ"ר ג-ח), ואם כן המלאכים הם יצורי קדם, שנצראו קודם האדם והצממות והחיות. ולכן אמר, 'אתה זוכר מעשה עולם', שהקב"ה זוכר ציוס הדין המעשים של בראי עולם, איך עזרו ימי חייהם בעבודתו ית"ש. ומרוב חסדו וטובו, 'פוקד כל יצורי קדם', הוא זוכר אז למליצה המלאכים שקדמו להצריאת האדם, הלא גם הם לא יכלו לעמוד במעלתם כאשר הגיעו להארץ, ומה יש להתלונן על האדם.

ובציינו עוד במלאכים שנכשלו, כאשר ירדו להפוך את סדום, אמרו ללוט, כי משחיתים אנחנו את המקום הזה (בראשית יט-יג). ואיתא במדרש רבה (נ-ט) מלאכי השרת על ידי שגילו מסטורין של הקב"ה, נדחו ממחילתן מאה ושלישים ושמונה שנה ע"כ. ובמדרש רבה (סח-יב) איתא, אמר רבי חמא בר חנינא על ידי שנתגאו ואמרו כי משחיתים אנחנו את המקום הזה ע"כ. והיינו שפגמו בדיבוריהם לגלות סודות ה', ולהתגאות וליטול עטרה לנפשם, ולכן נענשו, הרי לנו שגם בארזים נפלה

והן צמלאכיו תשים תהלה, אז יודקו קרוי גושיו צמשפט. - וגראה דזהו שאמר הכחוז, בקרוז עלי מרעים לאכול צשרי, נרי ואויצי לי, המה כשלו ונפלו (תהלים כז-ג), דקאי על המקטריגים למעלה, כאשר הם עומדים להיות לי לאויצים ולאכול את צשרי, אז אני מזכיר, כי גם 'המה כשלו ונפלו', גם המלאכים היו נפילים צארץ, ולא עוד אלא שמלאך נשאר חוטא ומחטיא את הרבים, לפחות בני אדם לחטא, ויזכור ה' לנו מעשה עוזא ועזאל, ואז יכפר על עונות צית ישראל.

ועל זה אנו אומרים (בסליחות יום א') צמונאי מנוחה קדמנוך 'תחלה', אני מקדים לבקש שתציט על מה שצראת 'תחלה', המלאכים שהם יצורי קדם, שגם המה כשלו ונפלו, ואז נוכל לבקש, הט אזנך ממרום יושב תהלה, לשמוע אל הרנה ואל התפלה. - ויתן ה' לנו דיצורים צפינו שנוכל להתפלל ולעורר רחמי ה' על בני ישראל, וישראל נושע צה' תשועת עולמים, צכתיצה וחתימה טובה, וצגאולתן של ישראל, ושמתת עולם על ראשם.

בשמחת הכנסת ספר תורה

בי סליחות תשס"ח לפ"ק

תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים (צ"ר ל-1) ע"כ. והיינו שאכל הצדיק חביב עליו קיום מצות ה' ותורתו כמו תולדותיו, דכמו שאהבת האב לבניו היא אהבה עזה ועצומה, ולא ייגע ולא ייעף מלטרות עבור טובתם, כן הם המעשים טובים שלהם, זהו כל שעשועם ותענוגם לעשות נחת רוח לקונם, ולהרבות צמנות ומעשים טובים. וזה ספר תולדות אדם, זה הספר תורה צריך להיות תולדותיו של האדם, אהובתו וחביבתו לפניו כתולדות.

וּבְרַמְזוּ צוה עוד, להנה חז"ל (צרכות י): דרשו על הכתוב (ויקרא יט-כו) לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם. ופירש בצפיה"ק מגיד דצריו ליעקב (סימן רכ"ז) חז"ל, פירוש דכתיב (שם יז-יד) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא, מנא עיקר האדם הוא על שם דמו שבו, ולמה נקרא אדם ולא דם, אלא כשמדבק את עצמו בצורה ית"ש וממשיך בקרבן אלופו של עולם, נתחבר האל"ף אליו ונקרא אדם. וזהו לא תאכלו על הדם,

אוּדָה ה' מאד צפי ובחן רבים אהללנו, שהחיינו וקיימנו והגיינו לזמן הזה, לקיים מצות כתיבת ספר תורה, ולצורך על גמרה של תורה זה פעם שנית, וכתב לו את משנה התורה הזאת. ובאחרונים דנו, אם יש מצות עשה בכתיבת ריבוי ספרים, כיון שכבר קיים חיובו בספר הראשון שכתב. וכתבו ששם שו"ת חיים ציד (סימן עו), ובספרו עמודי חיים (אות עב), דזה דומה למצות פריה ורביה, דאפילו קיים המצוה לדעת בית הלל צבן וצת, איכא גמי מצוה צבוקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך (קהלת יא-1), וכמו כן בכתיבת ספר תורה כל המרבה הרי זה משוּבַת. וכתב לרמזו בכתוב, זה ספר תולדות אדם (בראשית ה-א), דמצות כתיבת ספר הוא דומה לתולדות אדם, שיש מצוה להוסיף על חיובו ע"ש.

וַיֵּשׁ להוסיף עוד צפירושא דקרא, על פי מה שאמרו חז"ל, אלה תולדות נח, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (שם ו-1), וברש"י ללמד שעיקר

ששים רבוא נשמות ישראל (חסד
לאברהם מעין צ נהר יא), וכל אחד
מישראל שואב חיותו מאות שבתורה.
וכל המאורעות שעוזרים עליו תלוי
באיזה מקום בתורה נרמז האות שלו.
ועל דרך משל, העושר נרמז בכחוצ
שנרמז בו עושר, ולהיפוך העני.
והרה"ק משיגאווא זי"ע אמר, דלכן
הוא מרצה בנסיעות, כי האות שלו
בתורה, הוא מפרשת ויהי בנסוע ע"כ.
ולכן זה הספר יש בו תולדות האדם,
כל המאורעות שעוזרים על האדם,
שורשן בזה הספר, כפי מה שנרמז
האות שלו בתורה.

והסיבה שעלה צרעיוני לכחוצ כעת
ספר, כי זה לפני זמן לא
הייתי בקו הצריאות ל"ע, ולא חשיד
קוב"ה דעציד דינא בלא דינא, אית
מאן דפרע צממוניה, ואית מאן דפרע
בגופיה, וחשצתי דרכי, הן העולם
עומד על התורה ועל העבודה ועל
גמילת חסדים (אבות א-ג), אקבל עלי
לעשות דבר בכל אחד מהעמודים
הללו, לעשות נחת רוח לקוני. ובחלק
התורה, עלה צרעיוני לפאר את
התורה הקדושה בכתיבתה, אשר אין
קדושה כתורה. והלא התורה הקדושה
היא תורת חיים, ממנה נמשך חיים

ר"ל כשעדיין לא חיבר אלופו של
עולם, רק אחר התפלה כשחיבר דמו
לאלופו של עולם, ואז נקרא אדם,
מותר לו לאכול ולא קודם כ"ל עכ"ל.
(ועיין בנועם מגדים פ' אחרי).

וביאור הדברים, כי האדם נקרא
בשם 'אדם', על שם דמו,
כי הדם הוא הנפש, ונפש הצער צדס
הוא (ויקרא יז-יא). אמנם ניתוסף לו
אות אל"ף בתחלתו, לרמז על אלופו
של עולם, כי גופו של אדם
לכשלעממה אין לה שום חשיבות,
ומותר האדם מן הבהמה אין, גם
הבהמה מורכב מצער ודם, אך מעלת
האדם הוא שהוא מקושר לקונו, עבד
נאמן לה' ולתורתו, ודמו ובשרו
דבוקה לאלופו של עולם, ואז ראוי
הוא להקרא בשם אדם, ואתם קרויין
אדם, ואין אומות העולם קרויין אדם
(יבמות סא), כי התורה הקדושה מעדן
דרכי האדם שיוכל להיות דבוק
ומקושר באלופו של עולם. ועל זה
רמז הכתוב, זה ספר תולדות אדם,
הספר הזה מולידו להיות בצחי'
'אדם', שדמו ובשרו יהיו מקושרים
באלופו של עולם.

עוד גם זאת, ידיוע שיש ששים
רבוא אותיות לתורה, נגד

להאדם, כי הוא חייך ואורך ימיך (דברים ל-ב). וכמבואר בסי' ק דזהו ענין עונש כרת, שנכרת מהאבות שלו בתורה, וממילא אין לו זכות חיים. וזולתי שמדה טובה מרובה, שצנתיצתה ממשיכין חיים. וידוע מהאר"י הק', שכאשר מגביהין את התורה אחר קריאתה, יש להסתכל על אומותיה, ואם זוכה לראות האות שלו בהתורה, אז נמשך ממנה הארה רבה על האדם ע"כ. ואם כן צנתיצתה, הרי כותב גם האות המיוחדת לו, וצנתיצתה נמשכת תיקון גם אם נכרת ממנה ח"ו, ויושפע ממנה אורך ימים צימיה וצשמאלה עושר וכבוד.

ובציינו בהמלך וכתב לו את משנה התורה הזאת (דברים יז-יח), שתי ספרי תורות, אחת שנכנסת ויוצאת עמו, ואחת שמונחת לו בצית גנזיו (סנהדרין כא:), וזה צא לרמוז על מה שדברנו (צפ' שופטים הע"ט), כי על התורה נאמרה, תורה זוה לנו משה מורשה קהלת יעקב (דברים לג-ד), ודרשו חז"ל (פסחים מט:), אל תקרי מורשה אלף מאורסה ע"כ. כי חשיבות התורה הוא לא צלימודה לצד, אלף ללמוד על מנת לעשות, להתדבק בכל פעולותיו עם התורה, ולהתנהג

בכל דבר כפי אשר יורה תורתו הקדושה. וכמו שבאירוסין האדם נעשים מקושרים ביחד, על כן יעוצ איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לצער אחד (בראשית ז-כד), כן תהא התורה מאורסה אלנו, שצלי התורה הוא רק כפלבג גופא, ולא ימצא עור וקורת רוח בלעד. וכאשר תהא התורה מאורסה אלנו, אז יזכה שתייה לו גם למורשה, ולא ימוש מפיד ומפי זרעך עד עולם.

ובי שהוא דבוק בתורה, אז יכולין לקרות ממעשיו את כל התורה כולה, איך יש להתפלל וללמוד ולאכול ולדבר וכו', כי כל פעולה ופעולה המה על פי התורה. ולכן צמנות המלך, לא די בסיפר תורה המונחת בצית גנזיו, אלף שתייה נכנסת ויוצאת עמו, שהוא צעמנו יהיה לתורה, אשר כל מעשיו יהיו על דרכי התורה, עד שיוכלו לקרות כל דברי התורה ממנו צעמנו צפעולותיו. וזה שאמר הכתוב 'והיתה' עמו, הרומזת לאירוסין, על דרך שדרשו ויצאה והיתה, איתקש יצאה להויה (קידושין ה.), וקרא 'בו' כל ימי חייו, שיהיו יכולין לקרות בו בהמלך כל ימי חייו, כאשר יסתכל על תהלכות המלך, יוכל מזה עצמו לקרוא

(שצח פח). וכמו כן זכו אז שנתרפאו כל החולים, ולא היה זהם לא חגרין ולא סומין לא אלמין ולא חרשין לא שוטין ולא שממין (משוגעים) לא טפשין ולא חלוקי לב, על אותה שעה נאמר (שיר ד-ו) כולך יפה רעייתי ומוס אין כך (מד"ר צמדבר ד-טו) ע"כ. והיה זהם תחיית המתים, שעל כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה יצאתה נשמתן של ישראל, והוריד טל שעמיד להחיות צו מתים והחיה אותם שנאמר (תהלים סח-י) גשם נדבות תניף אלקים (שצח פח: ע"ש. וגם אחר שחזרו לביצתם, נשפע להם שנתצרכו צננים, וכמו שאמרו (שם פט.) מדבר פארן, שפרו ורבו עליו ישראל ע"ש. והכותב ספר תורה, הוא כאלו עומד כעת צהר סיני ומקבלה, ומתעורר עליו כל המדריגות והטובות שהיו אז צמעמד ההוא לטובה.

והזבון גרמא, שעומדים צימי רחמים וסליחות, הרי יש צזה גם סגולה של מחילת עונות, שדרשו חז"ל (תענית כו:) ציוס חתונתו (שיר ג-יא), זה מתן תורה ע"ש. והרי אמרו חז"ל (ירושלמי ציכורים ג-א) דחתן מוחלין לו כל עונותיו. ומצואר בקדושת לוי (לחג השבועות) דגם להכלה מוחלין

צו הנהגות כל ימי חייו. ולמען ילמד המלך ליראה את ה' אלקיו, לשמור את כל דברי התורה הזאת.

ופי"ם עלה הכתוב, ולצמתי סור מן המצוה ימין ושמאל, כי מורשה הוא צשי"ן שהנקודה הוא צימין, ומאורשה הוא צשי"ן שהנקודה היא בשמאלו. וכאשר המלך יתארס עם התורה, שיהיה הוא ותורתו לאחדים, תרין ריעין דלא מתפרשין, ותהא לו התורה מאורשה, בשמאל, אז יזכה שתהא התורה לו גם למורשה, צימין. וזהו לצמתי סור מן המצוה ימין ושמאל, שהתורה תהא לו מורשה ומאורסה יחד, ואז יאריך ימים הוא וצניו בקרב ישראל, שלא ימוש התורה גם מפי זרעו עד עולם.

ואמרו חז"ל (מנחות ג.) הלוקח ספר תורה מן השוק כחוטף מצוה מן השוק, והכותבו מעלה עליו הכתוב כאלו קבלו מהר סיני, ויש להצין המעלותא צזה, הלא כולם קבלו התורה מסיני, ומה ניתוסף להכותב צמיחד. ונראה כי צמעמד קבלת התורה זכו ישראל למדריגות נשגבות, הן צרותניות והן צגשמיות, שהרי קיבל כל אחד מישראל שתי כתרים מאור זיו ה', אך שוב נסתלקו צחטא העגל

ע"כ. ובספרי קודש הוסיפו גם להשושזינין שמכניסין החתן והכלה להחופה ע"כ. וממילא נשפע זהכנסת ספר תורה הארה של מחילת עונות לכולם.

וגביים זהכחוב, וצוואה לפני המלך אמר עם הספר, ישוּב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים (אסתר ט-כה). כאשר אנו עומדים 'לפני' המלך, קודם יום ראש השנה שאנו ממליכין את המלך, ואומרים לפניו מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, אמר עם הספר, אנו מתפללין עם הספר, שישוּב ה' מחשבתו הרעה אשר

חשב על היהודים, התורה הקדושה תבקש רחמים על עם ישראל שממחים הם עמה בכל עת, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ותורה הקדושה התחנני בצקשה, שנכתב וגחחס לחיים טובים ארוכים ולשלום. ואנו אומרים (בפליחות ליום א') את ימין עוז עוררה לעשות חיל, והוא רומז על התורה, אין עוז אלא תורה (וצחים קטז). וניתנה מימינו של הקצ"ה, מימינו אש דת למו (דברים לג-ג), וימין עוז תעורר לעשות חיל, לשנה טובה ומתוקה, שנפקד כולנו יחד צבני חיי ומזוני רויחי, ושנת גאולה וישועה בקיצוץ גדחי ישראל צב"א.

במעודת שלישיית פרשת נצבים

הלא אדרבה טוב לסיים השנה בזה, שתכלה שנה וקללותיה.

וּנְרָאָה כי ראש השנה הוא שורש כל השנה כולה, וכמו שבגוף ישנם רמ"ח אברים, והשורש של כולם הוא הראש, וממנה מסתעף חיות לכל האברים, וכאשר יש קלקול באבר אחת, וכגון שהיד לא יוכל לזוז, הרי זה תוצאה מפגם המוח שבראש. כמו כן תוצאות כל ימי השנה הם מראש השנה, שהוא הראש של השנה, וגופא בתר יישא גריר. ולכן מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה, שכל השנה כולה נשפע מיום ראש השנה. אמנם גם ראש השנה יש לה הכנה, והוא השבת קודש שלפנייה, שכל ברכאן דלעילא ותתא ציומא שביעאה תליין, וכפי הנהגת האדם בשבת הקודם, שעושה עצמו כלי לקבל ברכה, וצפרט ברעוא דרעוין, כן יתעוררו לעומתו ימי השבוע הבאים לטובה, ויום ראש השנה צפועל נשפע מיום השבת קודש בכת.

וְזָדוּ שרמוז דורשי רשומות, ת'קעו ב'חדש ש'זפר בכסה ליום חגנו

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם וגו' (כט-ט). וברש"י

בשם המדרש (תמומא ח) למה נסמכה פרשת אחס נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שמים, הוריקו פניהם, ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם, אחס נצבים היום, הרצה הכעסות למקום ולא עשה אתכם כלייה, והרי אחס קיימין לפניו, כיום הזה, שהוא קיים ומאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכך עמיד להאיר לכם, והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו ע"כ.

וּבְגִמְרָא (מגילה לא:) עזרא תיקן להם לישראל שיהיו קורין קללות שבחורת כהנים קודם עזרת, ושצמשה תורה קודם ראש השנה וכו', כדי שתכלה שנה וקללותיה ע"כ. ובתוס' כתבו, שקורין אחריו עוד פרשת נצבים, לפי שאנו רונים להפסיק ולקרית שבת אחת קודם ראש השנה בצפרשה שלא תהא מדצרת בקללות כלל, כדי שלא להסמיך הקללות לראש השנה ע"כ. ויש להבין טעם הדבר,

ושו"ע (או"ח סי' תקנ"ו). והנה בשאר הימים טובים אנו יודעים ומצינים טעם השמחה, דצפסח הוא על הנסים של יציאת מצרים, וצשזעות על שזכינו לקבלת התורה הק', ואף גם ציום כיפור שמחין על שזוכין למחילת עוונות. אמנם צראש השנה לכאורה אינו מוצן לשמחה מה זו עושה, דהלא אנו עומדים ציום זה צפחד גדול, ואף דצודאי צטחויינו חזק צה' שזכה להכתב לשנה טובה, אצל אף על פי כן גדול הפחד דמי יודע מה שמתרחש למעלה, והאיך יכולים לשמוח צראש השנה, הלא צריכין לעורר רחמי שמים מרובים, ואין אחנו יודע עד מה, ולמה נצטוינו לשמוח ציום הזה.

ובדברי יואל (לרי"ה עו) כתב, דלכן נאמר על ראש השנה צכסה ליום חגיגו, פי' שהטעם שציוותה התוה"ק לעשות צראש השנה חג ולשמוח בו, זה מכוסה מאתנו, שאין אנו מציינים זאת, וכמאמרם ז"ל צירושלמי (הוצא צטור סי' תקפ"א צסס מדרש) דצנוהג שצעולם מי שיש לו דין לצבש שחורים וכו' שאינו יודע האיך דינו יוצא. אמנם אנו מאמינים צהשי"ת וצחורתו הק' שנותה כן, שצודאי כן ראוי להיות שגם ראש השנה יהיה חג,

(מהלים פ"ד-ד), ר"ת שצ"ת, שהראשית של ראש השנה תלויה ציום השצ"ק שלפניה, כי צו מכוסה כח יום חגו. - וכיון שצשצת זה יש צבר הארת ראש השנה צכת, על כן לא ראו להזכיר צו קללות כלל, ותכלה שנה וקללותיה צריכה להסתיים עוד קודם צוא השצת שלפני ראש השנה. וצשצת זה שיש צה צחי' ראש השנה, קורין צבר אחס נצבים היום לפני ה' אלקיכם, רומז על ראש השנה, שכל צאי עולם עוצרים לפניו כצני מרון (ראש השנה טו.).

והנה ידוע מחלוקת הפוסקים אם מותר להתענות צראש השנה, או חייבים צסעודה וצשמחה כדין שאר יום טוב, דיש אומרים שמוותר להתענות צו לפי שהוא יום הדין, אמנם רוב הפוסקים סצירא ליה דראש השנה הוא חג וצייצים צסעודה. והציאו רחיה ממאמר הכתוב (נחמיה ה"ג) לכו אכלו משמנים ושחו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדונינו, ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם, שזה הכתוב דרשוהו (ציה טו:) על שמחת יום טוב, ואותו יום ראש השנה הוה כמפורש צמקרא. וכן הוא ההלכה פסוקה צרא"ש סוף מכילתין וצטור

ואומר הכתוב, אשר לא ישא פנים ואלא יקח שוחד (דברים י"ז), וביאר ברמז"ס (אבות ד-כב), שאין ענינו שלא יקח שוחד להטות הדין, כי זה מן השטות שירחק מן השי"ת, מה שלא יזייר ולא ידומה, כי איך יזייר לו שוחד, ומה יהי השוחד. אבל ענינו שלא יקח שוחד הטובות, כמו שיעשה אדם אלף טובות ורעה אחת, שלא ימחול השי"ת מעצירה ההוא לרוב טובותיו, ויחסר לו מאלף טובותיו טובה אחת או יותר, אבל יעגש על זאת הרעה האחת, ויגמלהו על הטובות ההם כולם. וזה ענין שלא יקח שוחד, והוא כמו לא ישא פנים, שיעגש הגדול צמעלות על דבר מועט כמו שעגש משה רבינו ע"ה על חטא הכעס. וגמול עשו הרשע על כבוד אב, ונצודכדנר על כבוד השי"ת ע"ש.

ודבר זה הוא גם כן מחסד טובות ה', כי שכר מצוה אפילו יחידית הוא עולם הבא עד אין שיעור, שכר נצחי לנצח נצחים, ויפה שעה אחת קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה (שם ד-ז). ועוגש העצירה הוא בגבול, משפט רשעים בגיהנם י"צ חדש (עדות ז-י). ואין כדאי להאדם שעבור חטא אחת יופסד

וצאם מכה לפעול שנוכה להושיע ציטועה שלימה אזי יתברר למפרע טעם החג והשמחה, מפני שהיה צאמת יום טוב גדול ושמחה גדולה בכל העולמות ע"ש.

וגראה צביאור הדברים, כי חייב אדם לזרך על הרעה כשם שמזרך על הטובה, ולקבלניהו צשמחה (ברכות ס:), והיינו להאמין כי ה' הוא מקור הטוב, ומאחו לא תלא הרעות, וכל מה דעציד רחמנא לטב עציד. והיסורים הם לזכך את האדם, כי אדם אין צדיק צארך אשר יעשה טוב ולא יחטא, ויש לכבס הפגמים ולצרף ולזכך הנפש החוטאת, שמהיה ראויה לאור צאור החיים, אשר כל ישראל יש לו חלק לעולם הבא, ועל ידי החטא יש מסך המצדיל, וזה מעצירין ציסורין וצחלישות הדעת. - והוא על דרך אדם שנחלה, וצריכין לעבור ניתוח כדי להתרפא, ויש צוה צער ויסורין לחתוך בצשר החי, אבל זהו טובתו האמיתית של האדם, כדי שיוכל לחיות להלאה. והוא מוכן עוד לשלם ממיטב כספו להרפא שיעשנו, כן הם היסורין, לרפא את נפשו החולנית שיוכל לחיות ולאור צאור החיים.

מצוה אחת, להפסיד הון רב אשר לא יצויה, כדי להפטר מהצער של גיהנום. וטובתו האמיתית של האדם שיעבור זמן של צער שהוא זמני, ובלבד שלא יחסר לו מתענוג וקורת רוח של המצוה, שהוא צלי גבול.

עב"פ היסורין שהאדם סובל, הכל הוא לטובתו האמיתית למרק עון ופשע, שיוכל לזכות לחלקו בעולם הבא, ולכן צריך לקבלינהו בשמחה. והעונש הבא מה' אינו דומה כלל לעונשי מלך בשר ודם, שמעניש למי שעובר על חוקיו, שהעונש הוא רק להרע ולצער האדם כדי שלא יעשו עוד הפעם, או למנוע אחרים שלא ילמדו ממנו, אבל צעם לא מתקן כלל הדבר שעיוותו בהעונש שנותנין לו. לא כן הם עונשי ה', המה טובת האדם למרק ולזכך אותו שלא יחסר לו בזה מחלקו לעולם הבא, מהקורת רוח הנפלא שמוכנת לו לנצח נצחים.

ו'ל'בן ציוס ראש השנה אנו שמחים, להראות כי מאמינים אנו, שאיך שיא משפטינו מן השמים, אנו מכירים שזהו טובתנו האמיתית, ואנו מקבלים הנהגת ה' בזהבה ובשמחה. - ואנו עומדים להתפלל, עבור שכן נצטונו שכה התפלה ערום מאד, וצידו

לשנות רוגו לרחמים, אבל גם אם לא נתקבלו התפלות, אנו מאמינים כי מאתו לא תצא הרעות, והכל הוא לטובתנו האמיתית.

ו'ב'ח אמונה זו חשובה מאד למעלה, עד שזה עצמו מהפך הרוגו לרחמים, במה שהאדם מבטל עצמו כליל לה'. וכמו שפירש בקדושת לוי (לראש השנה) דברי הפייט (במוסף לר"ה) באין מליץ ישר מול מגיד פשע, 'באין' במדה שאדם מחזיק עצמו לאין, ומבטל עצמו כליל לקונו, זה גופא 'מליץ ישר' ע"ש. - וכמו שאמר הכהן המשות, שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה וגו' (דברים כג), וברש"י אפילו אין צכס זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שישיע אתכם (סוטה מז). ע"כ. והיינו שבקריאת שמע אומר, שמע ישראל, הו"ה אלקינו, הן מדת החסד והן מדת הדין, הו"ה אחד, הכל הוא חסד ה'. וזכות הכרה זו להאמין באמונת אומן שהכל חסד, מהפך באמת הכל לחסד. ולכן בראש השנה שזוקקים לחסד, אנו שמחים וצטוחי לב, להראות שהכל חסד אלקי.

ו'ז'דו שאמר הנביא, לכו אכלו משמנים ושחו ממתקים, ואל תעצבו, כי

ואננו מתחילין הסליחות תמיד צמוזמור של אשרי יושבי ציחק, וענינו יש לומר דאיתא בגמרא (ברכות ד:) מפני מה לא נאמרה נו"ן באשרי, מפני שיש בה מפתחן של שונאי ישראל שנאמר (עמוס ה-ג) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. צמערבא מתרצי לה הכי, נפלה, ולא תוסיף לנפול עוד, קום בתולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק אפילו הכי [אף על פי שהפסיק נו"ן מפני נפילה שבה ולא אבה לרומזה], חזר וסמכה צרות הקודש [רמו סמיכת הנפילה תיכף לה] שנאמר סומך ה' לכל הנופלים ע"כ. והנה כמו שיש נפילה בכלל ישראל, כוצד הגליות, כן יש בכל אדם צמסך השנה זמנים של נפילה, הלא יש לכל אחד תפקיד בחייו, לסקל לעצמו מצות ומעשים טובים, וכל מה שצרא בעולמו לא צראו אלא לכבודו, והאדם מעציר ימיו צהצל וריק, מלאים חטא ופשע. ולכן צמוזמור אשרי יושבי ציחק, המדבר צמעלתן של ישראל, לא נאמרה שם נו"ן, שלא לרמוז על נפילתן של ישראל.

אבל חזר דוד וסמכה צרות הקודש, שגם אחר נפילה יתכן לעמוד, קום בתולת ישראל, וידו פרוסה לקבל שבים, ומי שרונה לעמוד, סומך ה'

חדות ה' מעוזכם. כי חדות הוא לשון שמחה, והוא גם מלשון חידודין, ועל דרך שפירש רש"י ויחד יתרו (שמות יח-ט), לשון שמחה, וגם שנעשה צשרו חדודין חדודין מיצר על איבוד מצרים ע"ש. וזהו חדות ה', שגם צמצב של יסורין, שצשרו נעשה חדודין, הוא שמח צקונו, ואז חדות ה' מעוזכם, זהו הכח והחיזוק שלנו, אשר על ידו יתעורר עלינו מדת החסד בכל פרטיה.

ולכן כאשר שמעו ישראל מאה קללות חסר שמים, הוריקו פניהם, ואמרו מי יוכל לעמוד צאלו, והתחיל משה לפייסם, כי צשעה שחוטאים ומציא ה' עליהם רעה, אין זה רעה לשם רעה, אלא זהו לטובתם, שיהיה להם תקומה לעתיד, לצרף ולזכך גופם, לנקות לכלוכי הנפש שנתהוה מהחטא, והיסורין מקיימין אתכם ומציצין אתכם לפניו, שיזכו לחלקם בעולם הבא, אשר זהו עמידה לנצח נצחים. - ועשה אותם מצבה, כמו שעושין למת, זכרון שלא יאבד מקומו וזכרו, ועל ידו נשאר קיים, כן עשה גם אותם מצבה, שהיסורין הללו מעמידים אתכם להיות קיימים עדי עד.

כהיום הזה שהוא מאפיל ומאיר, ונראה דצגמרא (סנהדרין קי:) אמרו, עשרת השצטים אינן עתידין לחזור שנאמר (כט-כו) וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה, מה היום הולך ואינו חוזר, אף הם הולכים ואינם חוזרים דברי רבי עקיבא. רבי אליעזר אומר כיום הזה, מה היום מאפיל ומאיר, אף עשרת השצטים, שאפילה להם, כך עתידה להאיר להם ע"כ. הרי לנו כי 'היום' יש בו שתי משמעות, שהולך ואינו חוזר, ולאידך גיסא שהולך וחוזר, מאפיל ומאיר.

והענין הוא, כי צודאי שהיום שעבר שוב אינו חוזר צפועל, אבל המעשים שעשו באותו היום יתכן לחזור עליהם, וזהו כח התשובה, לעשות זדונות כשגגות, ואם זוכה לתשובה מאהבה יוכל עוד להפכם לזכויות. ודבר זה תלוי בכל אחד לפי מה שהוא, יתכן שהיום הולך ואינו חוזר, כאשר אין מתעוררים בתשובה. ויתכן שהחשכות תעזור אבל לא יאיר, שזדונות נעשו רק שגגות, ויתכן שיאירו עוד כאור השמש צהריים, להיות מאפיל ומאיר. וזהו שאמר להם, אחם נצבים היום, דוגמת היום, אם לא תזכו להתעורר, אז תהיה כיום

לכל הנופלים, הקצ"ה סומך אותו להעמידו, ולעולם לא יתייחס עמנו מן הרחמים, כי אם ירצה לקום, אז ה' סומך צידו. - וצמערבא אמרי, שגם כאשר האדם נפל כבר עד דיוטא התחתונה ביותר, שמשוקע כבר צנו"ן שערי טומאה, והגיע למדריגת נפלה ולא תוסיף לנפול עוד, שהוא כל כך למטה, שאין עוד מקום יותר לנפול, אף על פי כן קום בתולת ישראל, כי גם לאדם כזה צשפל המנצב, סומך ה' לכל הנופלים. - והזמן לזה מסוגל בימי הרחמים והרצון של חדש אלול, מול אלול בתולה (ספר יצירה), קום בתולת ישראל, כאשר עומדים במזל בתולה, אז יש סייעתא דשמיא מיוחדת לקום, ואז סומך ה' לכל הנופלים. - ולכן קורין מזמור זה בתחלת גשת האדם לבקש סליחה ומחילה, שלא יתייחס ממנצבו, שהוא כבר משוקע בדיוטא התחתונה, אלא גם כאשר אין רוצים להזכיר הגפילה, מפני שהגיע לנפילה כזו, שלא תוסיף לנפול עוד, אין עוד מקום לנפול יותר, חזר דוד וסמכה צרות הקודש, גם אז יש סמיכה מאת ה' לננופלים.

ובישיבה פייס לישראל, ואמר להם אחם נצבים היום כולכם,

יום, וכל יום יתכן שיש בו אורז של הרצה ימים.

והגדה תולדותיהן של נדיקים המה מעשים טובים (ב"ר ל-ו), ומי שעוברים עליו ימיו ואינו עושה מצות ומעשים טובים, הרי הוא בחי' עקרה שאינו מוליד. ואם פוגם בהם צמעעים רעים הוא בחי' משכלה, שמפלת נפלים או קוצרת את צנייה (רש"י שם).

ועל זה בא צרכת התורה, לא תהיה משכלה ועקרה בארצך, גם כי עזרו ימים שהיית בהם משכלה ועקרה, לא תהיה להם הויה ותקומה, כי את מספר ימין אמלא, המספר של יום יתמלא, שמילואו גם כן יום, להורות שצכל יום יכולים לתקן גם הימים שעברו. ואוצרותיהם אמלא, בהמילוי של ימים יוכל למצוא אוצרות של ימים, להעלותם בתשובה ומעשים טובים, ועצה לזה הוא, ופי אמלא תוכות, לשמוע ולהשמיע דברי מוסר לתוכחה, שהדברים יכנסו אל הלב, לעשות אות ורושם לטובה.

ואבור אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, דגרמנו צו סתם היום דא ראש השנה (וזה"ק ח"ג רלא.), ואז הוא הזמן של נצבים, אין עמידה אלא תפלה, שנאמר (תהלים קו-ל)

שהולך ואינו חוזר. אצל אס זוכין, יכולים להאיר כל הימים. - וכמו שפירש בחתם סופר, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שצתי צבית ה' כל ימי חיי (תהלים כו-ד), שאוכל ליישב כל ימי חיי שעברו שיהיו צבית ה', לחזור ולהאיר הימים שעברו, שיהיו מקומם צבית ה', ממולאים במצות ומעשים טובים.

ובמסורה ג' פעמים 'אמלא', לא תהיה משכלה ועקרה בארצך, את מספר ימין אמלא (שמות כג-כו), ואוצרותיהם אמלא (משלי ח-כא), ופי אמלא תוכחות (איוב כג-ד). ויש לומר כי יו"ם צמילואו (יו"ד ו"ו מ"ם) הוא גם כן עולה יו"ם. וזה בא לרמוז כי יתכן שיום אחד צשנה יחשב שנה (ראש השנה ז:), והיינו שציום אחד יתעלו עמו עוד ימים, והוא כאשר זוכה לשב אל ה' צכל לצבו, ולתקן המעשים הקודמים, הרי הוא מעלה בהם הימים שעברו, ויש קונה עולמו צשעה אחת (עבודה זרה י:), וגם הימים שלא עמד בהם את צוראו, ועברו עליו צהצל וריק, הוא מחיה כעת אותו היום שנית. ולכן המילוי של יו"ם עולה גם כן צגמטריא יו"ם, כי יום אחד יתכן להיות מלא עם עוד

מן היוצר יעשה, ואני לא בקשתי מן השמים בתחלת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחטין]. ומשני מסתברא דאמר ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים צי ותגזר אומר ויקם לך ע"כ.

והוא מוסר השכל, דלא מיירי בתפלתו דיק, אלא גם אדם פשוט איש שדה, יוכל להוציא ממון מחצירו על סמך זה שתפלתו צראש השנה היה עושה רושם שלא יופסד שדהו.

וגם כאשר רוצא דבאגא אשתדוף, מכל מקום היה מועיל תפלתו, ששדהו לא ישתדף במכת מדינה. הרי לנו גודל כח התפלה צראש השנה, שגם בזמן שיש מכת מדינה במסחר ובצתים וכו', מכל מקום לא יגיע ההיזק אליו, שנתקבל תפלתו צראש השנה. - וכה יתן ה' שנוכל לשפוך שיח כראוי ציום הדין, ולעורר רחמי וחסדי ה' על עמו צית ישראל, שימלא ה' כל משאלות לבצם לטובה, צצני חיי ומזוני רויחי, ותהא השנה הזאת שנת גאולה וישועה בקיצוץ נדחי ישראל צציאת צן דוד צצ"א.

ויעמוד פנחס ויפלל (ברכות ו:), אין לנו עמידה ותקומה אלא בתפלה, זאת היא עבודת היום לעורר ולבקש רחמים, לכוין בתפלתו, ולבקש רחמים על כל צרכיו, אשר מזונותיו של אדם קצוצים מראש השנה (צניה טו.), ולעולם יקדים אדם תפלה לצרה, לבקש על כל ימות השנה, שיהא לו הרחצת הדעת ממילי דעלמא, שיוכל לעבוד קונו כראוי.

וגודל כח התפלה צראש השנה, נוכל ללמוד ממנה שאמרו חז"ל (צצא מציעא קה:): דהמקבל שדה מחצירו ואכלה חגב או נשדפה, אם מכת מדינה הוא, מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו חכורו. ואמרו שם, אמר ליה זרעא חיטי ואזיל הוא וזרעה שערי, ואשתדוף רוצא דבאגא ואשתדוף נמי הנך שערי דיליה, מאי, מי אמרינן דאמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא, או דלמא מצני אמר ליה, אילו זרעתה חיטי הוה מקיים צי ותגזר אומר ויקם לך (איוב כג-כח), [מנה שתבקש

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר שמחה פריעדמאן נ"ו
לרגל אירוסי בתו תח"י
עב"ג בן הר"ר יעקב יוסף פריעדמאן נ"ו

* * *

הר"ר חיים פישער נ"ו
לרגל אירוסי בתו תח"י
עב"ג בן הר"ר אהרן שטאהל נ"ו

* * *

הר"ר יוסף דייטש נ"ו
לרגל אירוסי בנו החתן בנציון נ"ו
עב"ג בת הר"ר יעקב מאיר שפיטצער נ"ו

* * *

הר"ר יוסף דוד טובל נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר שלום זאב קאהל נ"ו
לרגל הולדת בתו למזל טוב

* * *

הר"ר שלמה זלמן פאללאק נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"י